

The Capability of Community Leader in Handling With Flood in Maha Sarakham Shee River Area

Anucha Lavong

Rajabhat Maha Sarakham University

E-mail: anucha.lavong2019@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7011-9643>

Chaithawat Siribowonphitak

Rajabhat Maha Sarakham University

E-mail: Siribowonphitak@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2720-3294>

Received	Reviewed	Revised	Accepted
21/03/2025	23/03/2025	27/04/2025	28/04/2025

Abstract

Background and Aims: Climate change has led to an increase in flood disasters, particularly in the Chi River Basin, Maha Sarakham Province. The leadership capacity of community leaders plays a crucial role in flood disaster management. This study aims to: (1) investigate the problems and solutions for flood disaster management in the Chi River Basin communities during the 2021 flood; (2) assess the level of preparedness for flood disaster management; and (3) explore collaboration strategies with community leaders in flood disaster management in the Chi River Basin, Maha Sarakham Province.

Methodology: Qualitative research: In-depth interviews were conducted with 30 key informants, including community leaders and affected residents. Data were synthesized, interpreted, and analyzed descriptively. Quantitative research: A questionnaire survey was conducted with 400 respondents, selected through non-probability sampling. The questionnaire included both closed-ended and open-ended questions, with an item-objective congruence (IOC) index ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.941. Descriptive statistics, including frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, were used for data analysis.

Results: The study found that: (1) In terms of disaster response issues and solutions, the community faces challenges in: (1.1) Infrastructure and resource constraints; (1.2) Early warning systems and evacuation procedures; (1.3) Management and coordination; and (1.4) Economic, social, and quality of life impacts, (2) The overall level of preparedness

for managing flood disasters was found to be high ($\bar{X} = 3.85$). The community's strengths include having sufficient disaster response equipment and well-developed emergency plans. Specifically, the disaster response equipment received the highest rating ($\bar{X} = 3.89$), followed by the community's plan development and assistance procedures ($\bar{X} = 3.87$), and then the high population density within the community ($\bar{X} = 3.86$). However, issues remain regarding the effectiveness of the early warning system and limitations in coordination among relevant agencies, And 3) In exploring collaborative approaches with community leaders in managing flood disasters, the study proposed several development strategies, including improving the early warning system by integrating technology, providing advanced disaster response training for community leaders, and promoting a collaborative network among government agencies, the private sector, and the community to enhance disaster management effectiveness and reduce long-term impacts on the population.

Conclusion: Flood disaster management in the Chi River Basin, Maha Sarakham Province, requires addressing key issues such as infrastructure, early warning systems, evacuation procedures, management, coordination, and socio-economic impacts. The level of preparedness was found to be high, with sufficient disaster response resources and planning. To enhance disaster management effectiveness, technological advancements in warning systems, leadership training, and multi-sector collaboration should be promoted to reduce long-term impacts on the community.

Keywords: Community Leadership; Flood Response; Chi River Basin; Maha Sarakham

ความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

อนุชา ลาวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

E-mail: anucha.lavong2019@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7011-9643>

ชัยรัช ศรีบริวพัทักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

E-mail: Siribowonphitak@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-2720-3294>

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดภัยพิบัติน้ำท่วม โดยเฉพาะพื้นที่ที่เกิดขึ้นในลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม โดยความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ในครั้งนี้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยพิบัติ เมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชี (2) ศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม และ (3) หาแนวทางการร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย: (1) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ นำเสนอข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ดีความ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (2) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่ม โดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และปลายเปิด ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.941 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในการรับมือภัยพิบัติ พบว่า ชุมชนมีปัญหาในการรับมือ คือ (1) ปัญหา ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร (2) ปัญหาด้านการแจ้งเตือนภัยและการอพยพ (3) ปัญหาด้านการบริหาร จัดการและการประสานงาน และ (4) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม คุณภาพในการใช้ชีวิต (2) กระบวนการเตรียม ความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) โดยจุดแข็งของชุมชน คือ มีอุปกรณ์รับมือภัยพิบัติเพียงพอและการจัดทำแผนการช่วยเหลือ เมื่อพิจารณาทางด้าน ด้านอุปกรณ์ รับมือภัยพิบัติในชุมชน ($\bar{X} = 3.89$) ด้านการทำแผนและกระบวนการช่วยเหลือของชุมชน ($\bar{X} = 3.87$) ด้านประชากร ในชุมชนหนาแน่น ($\bar{X} = 3.86$) มีค่าสูงที่สุดตามลำดับ อย่างไรก็ตาม

ตาม ปัญหาที่พบได้แก่ ระบบแจ้งเตือนภัยที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อจำกัด และ (3) หาแนวทางความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชน ได้เสนอแนวทางพัฒนา ได้แก่ การปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัยโดยใช้เทคโนโลยีมาใช้ การฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้มีทักษะขั้นสูงในการรับมือภัยพิบัติ และการส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการ ภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดผลกระทบต่อประชาชนในระยะยาว

สรุปผล: การบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม ผู้นำได้พบสภาพของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในการรับมือภัยพิบัติ พบว่า ชุมชนมีปัญหาในการรับมือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร ปัญหาด้านการแจ้งเตือนภัยและการอพยพ ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการประสานงาน และผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม คุณภาพในการใช้ชีวิต ส่วนระดับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม พบว่า อยู่ในระดับมาก และแนวทางความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม พบว่า การปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัยโดยใช้เทคโนโลยีมาใช้ การฝึกอบรมผู้นำชุมชนให้มีทักษะขั้นสูงในการรับมือภัยพิบัติ และการส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อลดผลกระทบต่อประชาชนในระยะยาว

คำสำคัญ: ผู้นำชุมชน; การรับมือน้ำท่วม; กลุ่มน้ำชี; มหาสารคาม

บทนำ

มนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเผชิญภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อความยั่งยืนในระยะยาว อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทั่วโลกเพิ่มมากขึ้น โดยภัยพิบัติทางอุทกภัยอุทกภัยอุทกภัยถือเป็นหนึ่งในภัยพิบัติที่ร้ายแรงที่สุด (Mavrouli, et al. 2022) และ (คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2565) ได้กล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยโลก ต้องเผชิญกับสาธารณภัยที่ทำลายหลายอย่างไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะ ลมฟ้าอากาศแปรปรวน ระดับน้ำทะเลของโลกสูงขึ้น เกิดภาวะแล้งจัด พายุหมุน การกัดเซาะชายฝั่งทะเล มหาอุทกภัย ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก โรคระบาด และการเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ เป็นต้น และยังมีภัยที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ อาทิ แผ่นดินไหว สึนามิ ไฟป่า และหมอกควัน อาจเป็นสาธารณภัยที่ต้องเผชิญในปัจจุบัน และมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องแนวคิดของ (ฤกษ์วรรณ โฉ่วชรินทร์, 2565, น. 165) กล่าวไว้กับสภาพแวดล้อมมหภาค (Macro Environment) คือ สภาพแวดล้อมทั่วไป ที่ส่งผลกระทบต่อองค์การทุกแห่ง ไม่ได้กระทบเพียงองค์การหนึ่งเท่านั้น สภาพแวดล้อมมหภาค

ได้แก่ การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี และสถานการณ์ระหว่างประเทศ

ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชน ว่าจะมีแนวทางการบริหารจัดการน้ำในอนาคตที่ยั่งยืนอย่างไร ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายของผู้นำท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมตัวรับมือทุกปี โดยสำหรับแผนแม่บท การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ให้ความสำคัญกับทรัพยากรน้ำในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อมุ่งไปสู่การสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรบุคคล โดยพัฒนาขึ้นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และการสร้างสมดุลระหว่าง การอนุรักษ์และฟื้นฟู และการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ ด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านการสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ด้านการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ด้านการจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน ด้านการบริหารจัดการ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565, น. 86) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยพิบัติ ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม ผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญ ในการบริหารจัดการป้องกัน และฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้น การจัดการภัยพิบัติในระดับชุมชนขึ้นอยู่กับความสามารถ ของผู้นำในการเผชิญความท้าทายและการทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาและสนับสนุน ผู้นำชุมชนในด้านความรู้ ทักษะ และทรัพยากรจะช่วยเพิ่มความพร้อมของชุมชนในการรับมือกับภัยพิบัติในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบูรณาการการจัดการ ภัยพิบัติในยุค 4.0 เป็นการอภิปรายประเด็นการบูรณาการในการจัดการภัยพิบัติ ระยะก่อนเกิดภัยระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยเพื่อให้ตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยนำแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาร่วมวิเคราะห์ ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการภัยพิบัติ แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ แนวคิดการบริหารจัดการ แนวคิดการบูรณาการ โดยนำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับการจัดการภัยพิบัติได้และสามารถปรับแนวทางการปฏิบัติดำเนินงานด้านภัยพิบัติให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงกับกระแสโลกและภัยพิบัติที่ยังทวีความรุนแรง มากขึ้นตามแนวคิดการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของโลกนั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ ในหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ด้วยการบริหารจัดการภัยพิบัติในปัจจุบันจึงควรปรับเปลี่ยน จากแนวทางการปฏิบัติแบบเดิมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการที่ดีมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการภัยพิบัติพัฒนาให้ความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านภัยพิบัติ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ รวมถึงการปรับเทคโนโลยีให้เข้ากับการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ปฏิบัติงานด้านภัยพิบัติด้วย อันจะเป็นการช่วยลดขั้นตอนการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพการ

ทำงานและที่สำคัญ คือ เป็นการลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อีกทางหนึ่งด้วย และคณะผู้วิจัยได้หยิบยกตัวอย่าง แนวทางในการศึกษาการจัดการน้ำหรือปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นแล้วในเชิงแนวปฏิบัติที่ดีของ (Prasit Prakongsri and Toansakul Santiboon, 2020, pp. 232-348) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับชุมชนลุ่มน้ำชีในประเทศไทย โดยใช้วิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม (IPAR) เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ในการสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับผู้ใช้น้ำเพื่อจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคและการป้องกันน้ำ ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจที่ครอบคลุม หัวข้อรวมถึงปัญหาอุทกภัย และภัยแล้งน้ำและแนวทางแก้ไข เช่น การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำตามหนองน้ำธรรมชาติ ความสามารถในการกักเก็บ อื่นๆ และการจัดการน้ำ ปกป้องผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ปกป้องผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการน้ำ สถานะปัจจุบันของชุมชนระบบนิเวศและร่างข้อบังคับของรัฐบาล คณะผู้วิจัยเห็นว่าสถานการณ์อุทกภัยที่ระบุนานตั้งแต่แผนงานยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและบุคคลสำคัญที่จะกำหนดนโยบาย แผนงาน กลยุทธ์ กิจกรรม ตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติยังพบว่า องค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่นยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาเกิดขึ้นและต่อเนื่องทุกปี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหการรับมือกับภัยพิบัติ เมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อหาแนวทางความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหการรับมือกับภัยพิบัติเมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม มีด้านใดบ้าง
2. การเตรียมความพร้อมและแนวทางในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำในสถานการณ์ความท้าทาย

กวี วงศ์พุ่ม (2554, น. 14) ผู้นำ เป็นผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง นำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ หรือสู่จุดหมายที่วางไว้เป็นผู้มีคุณสมบัติเฉพาะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้

โชติกา ใจทิพย์ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2560, น. 12) ได้สรุปผู้นำที่ปรับตัวเก่งและมีไหวพริบ ในการตัดสินใจอย่างฉลาดจะสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ (VUCA World) ท่ามกลางความวุ่นวายโกลาหลของโลกแห่งอนาคตถึงแม้ว่าจะมีความเสี่ยงที่ต้องเผชิญแต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีโอกาสอีกมากมายให้ไขว่คว้า ผู้นำจำเป็นต้องมีศักยภาพที่เติมเต็มไปด้วยพลังแห่งความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และยุทธวิธีเพื่อแก้วิกฤติ ที่เกิดขึ้นให้เป็นการหยิบฉวยประโยชน์จากสถานการณ์ (VUCA Word) โดยผู้นำต้องพลิกสถานการณ์ที่เลวร้ายให้ผ่านพ้นไปได้ คือ พลิกความผันผวน (Volatility) ให้เป็นวิสัยทัศน์ (Vision) พลิกความไม่แน่นอน (Uncertainty) ให้เป็นความเข้าใจ (Understanding) พลิกความยุ่งเหยิง (Complexity) ให้เป็นความชัดเจน (Clarity) และพลิกความคลุมเครือ (Ambiguity) ให้เป็นความคล่องแคล่ว (Agility) นั้นหมายถึง การรู้จักมองสภาพแวดล้อมภายนอกให้กว้างและมองสภาพแวดล้อมภายในให้ชัด เมื่อได้ข้อมูลที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์แล้วก็จะประจักษ์แจ้งโดยสามารถวิเคราะห์พิจารณาแนวทางในรูปแบบของตัวเองได้

ณัฐภัทร อินทรปริดา และคณะ (2565, น. 16) ได้อธิบายรูปแบบภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมในการบริหารจัดการงาน 6 กิจกรรม คือ การมองภาพองค์กรรวม การกำหนดประเด็นความท้าทาย การปรับเปลี่ยน การสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจการทำงานเชิงท้าทายการปรับเปลี่ยนการรักษาวินัยความใส่ใจ มุ่งผลสัมฤทธิ์ การมอบหมายงานแก่ผู้ปฏิบัติ และการรับความเห็นจากผู้ปฏิบัติซึ่งจะเป็นกลยุทธ์ในการเสริมสร้าง การบริหารจัดการงานในโลกแห่งความผันผวน ซึ่งประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) ความเข้าใจในสถานการณ์ ที่ไม่แน่นอน 3) ความชัดเจนในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน และ 4) ความคล่องแคล่วว่องไวในการจัดการกับความคลุมเครือ และณัฐภัทร อินทรปริดา และคณะ (2565, น. 18) ได้ให้ความสำคัญเช่นว่าภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน (Adaptive Leadership) หมายถึง พฤติกรรมการนำของผู้นำที่กระตุ้นให้บุคคลหรือผู้ตามและองค์กรทำความเข้าใจ ในสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ท้าทายและสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการภาระงานในสถานการณ์ดังกล่าวให้สำเร็จได้ด้วยตัวเองหรือโดยหมู่คณะที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์ความท้าทายว่าเป็นประเภทใด ได้แก่ ความท้าทายด้านเทคนิคเพียงอย่างเดียว หรือเป็นความท้าทายด้านเทคนิคและความท้าทายการปรับเปลี่ยนควบคู่กัน หรือเป็นความท้าทายเฉพาะการปรับเปลี่ยน

Richardson (2017, pp. 1-2) ได้นำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน สำหรับโลกแห่งความผันผวน โดยระบุว่าภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนเป็นแนวคิดจัดกระบวนการขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยนในบริบทของความซับซ้อนที่ไม่มีผู้ใดเห็นความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยน โดยผู้นำการปรับเปลี่ยนจะนำการเปลี่ยนแปลงได้ดีที่สุดเมื่อผู้นำปฏิบัติตนเป็นระบบหนึ่งของระบบการบริหารจัดการ ไม่ใช่เป็นผู้ให้คำตอบ

Parween and Deepak (2019, pp. 123-135) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันกับสถานการณ์โลกแห่งความผันผวนเป็นความท้าทายต่อการบริหารจัดการงานของผู้นำองค์กร ประกอบด้วย 1) ความท้าทายจากเทคโนโลยี สร้างความผันผวนมีผลกระทบสูงต่อองค์กร เนื่องจากเทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้แทนการปฏิบัติงานของคนกลายเป็น จิตวิญญาณขององค์กรยุคใหม่ 2) ความท้าทายจากโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงในส่วนใดของโลกมีผลกระทบ กับทุกองค์กรใน ทุกภาคของโลก ก่อให้เกิดเป็นข้อตกลงของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประชาชน ทักษะ แนวคิด และสมรรถนะ อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน 3) ความท้าทายจากทรัพยากรพลังงานที่ลดลงทั่วโลกองค์กร ต้องบริหารการใช้พลังงานซึ่งเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน 4) ความท้าทายทางสังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็น ประชาธิปไตยเน้นการกระจายอำนาจ กระจายความเจริญจากเมืองสู่ท้องถิ่น และ 5) ความท้าทายด้านประชากร เป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางประชากร องค์กรมีความหลากหลายในด้านแรงงานต้องออกแบบแนวทาง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มคนรุ่นใหม่

สรุปได้ว่า ผู้นำในสถานการณ์ภัยพิบัติ คือ ความสามารถของผู้นำในการจัดการสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเต็มไปด้วยความเสี่ยงสูง เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรือโรคระบาด โดยจะต้องอาศัยจากองค์ประกอบสำคัญ เช่น การตัดสินใจอย่างรวดเร็ว การสื่อสารที่ชัดเจน การบริหารจัดการทรัพยากร ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การสร้างความเชื่อมั่น การประสานงานหลายฝ่าย บทบาทสำคัญ ของผู้นำในภาวะภัยพิบัติ คือ เป็น "ศูนย์กลางการตัดสินใจและการสื่อสาร" ที่ช่วยลดความโกลาหล และนำพาทุกฝ่ายไปสู่การฟื้นฟูอย่างรวดเร็วที่สุด

2. การบริหารจัดการและการเตรียมความพร้อมภัยพิบัติน้ำท่วม

ธนกรณ์ จันทรแย้ม, อนุชิต โมลา และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2566, น. 50) ได้จำแนกภัยที่เกิดจากน้ำออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) น้ำท่วม (Flooding) เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่มีมากเกินไปจนผิวดินไม่สามารถดูดซับไว้ได้หมดหรือเกิดจากหิมะละลาย หรือความล้มเหลวในการกักเก็บน้ำของเขื่อน 2) ดินโคลนถล่ม คือ การเคลื่อนที่ของมวลดิน หรือหินลงมาตามลาดเขาด้วยอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก โดยปกติดินถล่มเกิดจาก “น้ำ” เป็นส่วนใหญ่ เพราะน้ำจะเป็นตัวลดแรงต้านทานในการเคลื่อนตัวของมวลดินหรือหินและน้ำ จะเป็นตัวที่ทำให้คุณสมบัติของดินที่เป็นของแข็งเปลี่ยนไปเป็นของเหลวได้ 3) พายุหมุนเขตร้อนพัดเข้าฝั่ง (Storm Surges) คือ ปรากฏการณ์คลื่นที่เกิดขึ้นพร้อม กับพายุหมุนเขตร้อนที่ยกระดับน้ำทะเลให้สูงขึ้นกว่าปกติจนสามารถยกระดับน้ำทะเลเข้าหาชายฝั่ง ดังกรณีเกิดพายุไต้ฝุ่น

ภัยพิบัติกลุ่มชุมพร ในปี พ.ศ. 2532 หรือพายุโซนร้อนแฮเรียตพัดถล่มแหลมตะลุมพุก เมื่อปี พ.ศ. 2505 เป็นต้น และ 4) ภัยแล้ง (Drought) ก็ถือว่าเป็นภัยที่เกิดจากน้ำเช่นกัน

Nick ได้ให้ความหมายว่าภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ เช่น การเสียชีวิต การบาดเจ็บ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทำลายระบบโครงสร้างของส่วนราชการ อาคาร ระบบ การสื่อสาร และบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นมีผลต่อความจำเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ ปัจจัย 4 และระดับการบริการสาธารณสุข (Ubalee, 2008)

กานตรวี วิชัยปะ (2566, น. 78) ทรัพยากรในการบริหารวงจรภัยพิบัติหากนับเองงาน เงิน คน แล้วก็นับได้ว่ามีความสำคัญยิ่งไม่น้อยไปกว่ากฎ ระเบียบ โครงสร้างเชิงสถาบัน ที่บางครั้งก็ดูราวกับว่าสนับสนุน การปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ในคราวเดียวกันก็ได้สร้างข้อจำกัด กับการเคลื่อน การกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณ และเรื่องของคนสำหรับ ในพื้นที่หน่วยงานเผชิญเหตุ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จึงจำเป็นที่จะต้องบริหารทรัพยากรที่สำคัญในการเผชิญเหตุและลดงานเสี่ยงตลอดจนการป้องกัน-ฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัยให้บรรลุเป้าประสงค์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุด

อีกทั้ง สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (2566, น. 17-18) ควรมีการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเชิงเทคโนโลยี การจัดการน้ำท่วมน้ำแล้ง (Flood and Drought Management) ดังนั้น การคาดการณ์ เตือนภัย และการสื่อสาร (Forecasting, Warning and communication) การพัฒนาข้อเสนอ เชิงนโยบายการบริหารจัดการน้ำด้วย Data-Driven Solution และนวัตกรรม/กลไก Hydro-Economic Model การสร้างการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมมากที่สุด การพัฒนาแม่แบบ (Prototype) การใช้ข้อมูล (Data) ฐานข้อมูล (Database) และสารสนเทศ (Information) เพื่อขับเคลื่อนให้เกิด Data-Driven Solution ปฏิรูประบบการบริหารจัดการน้ำรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

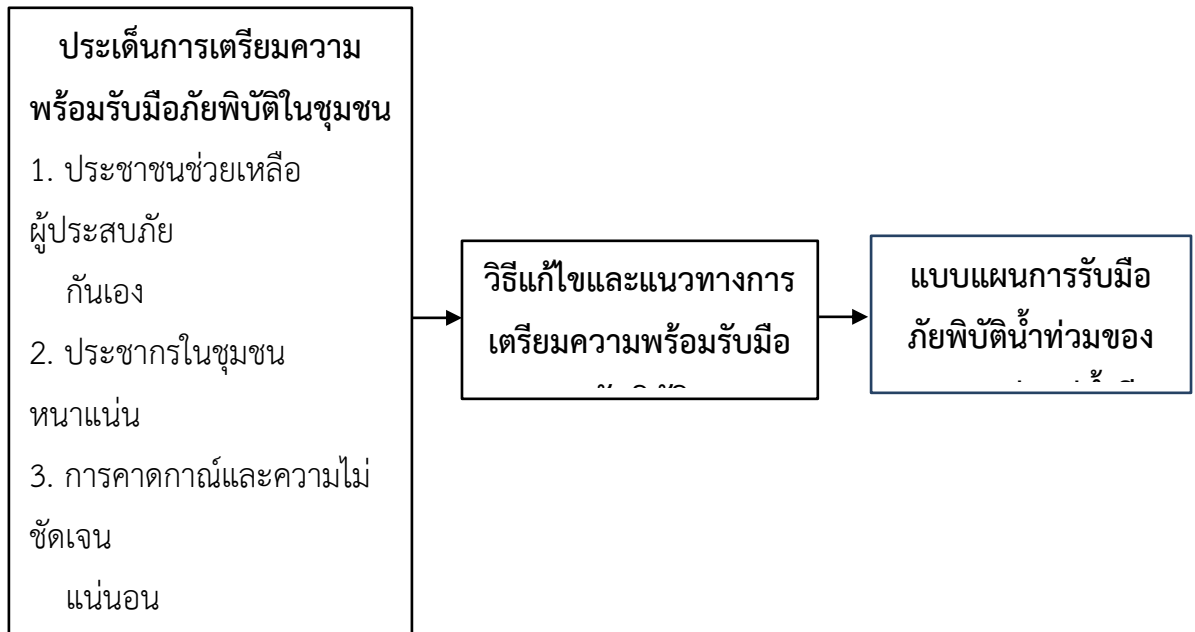
สรุปได้ว่า แนวทางและการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัตินั้นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุกระดับ แต่ลักษณะทางภูมิศาสตร์แต่ละพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จึงเล็งเห็นความสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ตัวบุคคล ประชาชนหรือผู้นำในชุมชน จะต้องมีความเชื่อมโยงในการปฏิบัติ การระดมความคิดเห็น ที่จะต้องเผชิญกับสภาพปัญหาที่ซ้ำซากของภัยพิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ โดยชุมชนเป็นหลัก และพร้อมที่จะเข้ารับการประสานงานกับส่วนราชการท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อเข้ามามีส่วนสนับสนุนและลดความรุนแรงในสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัยจากงานวิจัย ความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม และสังเคราะห์เอกสาร บทความ และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นตามแนวคิดประเด็นการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในชุมชนและวิธีและแนวทางการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติของผู้นำชุมชน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: Lawrence, K. (2013). Cousins, I.T., et al. (2020). Parween, S., Deepak, S. (2019). Glaeser, E. L., Tan, Y. (2020) and (Northouse, 2016).

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบไปด้วย วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และร่วมกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน และผู้ประสบภัย กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้แทนจากพื้นที่วิจัย 2 ชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ 2 ชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตามสูตรของ (Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน และดำเนินการสุ่มโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) รูปแบบการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือได้ด้านวิชาการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบ ความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการ การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม จากนั้นมากำหนดกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม แม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม และตรวจสอบเนื้อหาแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3 เครื่องมือเชิงคุณภาพ (Qualitative research tools) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้นำชุมชน ผู้ประสพภัย ประชาชนในพื้นที่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัย นักวิชาการ วิทยาการ ร่วมกับตัวแทนชุมชน

2.4 เครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative research tools) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยสำรวจ ความคิดเห็น โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยใช้กับกลุ่มประชาชนทั่วไป ตัวแทน ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามในลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.941

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.3.1 คณะผู้วิจัยสำรวจประชาชนหรือผู้ประสพภัย ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก

1.3.2 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม มีจำนวน 400 ชุด เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประชาชนหรือผู้ประสพภัย ในจังหวัดมหาสารคาม

1.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ Primary Data ได้แก่ ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในกำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษารวมถึงการสำรวจ (Survey) โดยการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม สำรวจข้อมูลพื้นฐาน การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน คือ ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้ประสพภัย ในพื้นที่ได้รับผลกระทบและแนวทางการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วม ตลอดจนวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในชุมชนที่ได้เลือกทั้ง 2 แห่ง และการสนทนา อภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การเลือกรูปแบบของการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะคือการสนทนา อภิปรายกลุ่มย่อยหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยได้กำหนดให้มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ตามกรอบของงานวิจัยเพื่อหาแนวทางรับมือด้านแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) นำเสนอในรูปของค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลกล่าวคือภายหลังจากการเก็บข้อมูลจะมีการถอดเทป มีการสรุปข้อมูลจากการจด บันทึกภาคสนาม มีการให้รหัสของข้อมูล (Coding) เพื่อจัดระบบของหัวข้อ (Topic Categories) จำแนกหมวดหมู่ ของข้อมูล (Theme Cluster) และมีการค้นหาสิ่งที่ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์เพื่อวางแผนในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลครั้งต่อไปเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลอันนำมาสู่ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษากับระดับความสัมพันธ์ระหว่าง เงื่อนไข ความหมายและกระบวนการโดยจะให้รหัสของข้อมูลเป็นหลักสำคัญ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.4 สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation

5.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสามารถผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัย นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ รายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการรับมือภัยพิบัติ เมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า บทบาทและความสำคัญของผู้นำชุมชนในภาวะวิกฤติ ความท้าทายในการจัดการภัยพิบัติ เช่น ขาดการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ การสื่อสารและการกระจาย ข้อมูลที่ล่าช้า ความร่วมมือของชุมชน การรับมือกับความไม่แน่นอน ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ในการจัดการภัยพิบัติ แนวทางการแก้ไขปัญหา เช่น การฝึกอบรมและเสริมศักยภาพ การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน การพัฒนา ระบบสื่อสารและเทคโนโลยี การจัดสรรทรัพยากร จากการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชีจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่องภัยพิบัติน้ำท่วม ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน และเทศบาลตำบลท่าขอนยาง ได้สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขจากชุมชนที่ได้รับแนวทาง วิธีการรับมือ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการรับมือกับภัยน้ำท่วม ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขจากจากชุมชนที่ได้รับแนวทาง วิธีการรับมือ การแก้ไข

ปัญหาต่าง ๆ ของการรับมือกับภัยน้ำท่วมของชุมชนโดยภาพรวม

ประเด็นปัญหา	รายละเอียด	แนวทางการแก้ไข
ผลกระทบต่อนิเวศและทรัพย์สิน	1. บ้านเรือนเสียหาย 2. พื้นที่เกษตรและปศุสัตว์ถูกน้ำท่วม 3. ถนนถูกตัดขาด 4. ไฟฟ้าดับและน้ำประปาขัดข้อง	1. การปรับปรุงโครงสร้างบ้านเรือนให้สามารถรับมือน้ำท่วมได้ 2. ขยายพื้นที่พักพิงสำหรับผู้ประสบภัย
การขาดแคลนทรัพยากรช่วยเหลือ	1. เรือช่วยเหลือและอุปกรณ์อพยพไม่เพียงพอ 2. ภัยยังชีพและเวชภัณฑ์กระจายไม่ทั่วถึง 3. ขาดอาสาสมัครช่วยเหลือช่วงน้ำท่วม	1. จัดตั้งคลังอุปกรณ์ช่วยเหลือประจำชุมชน 2. อบรมอาสาสมัครในพื้นที่ให้มีทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้น 3. ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มทรัพยากร
ระบบแจ้งเตือนภัยไม่มีประสิทธิภาพ	1. การแจ้งเตือนล่าช้าและไม่มีความแม่นยำ 2. ข้อมูลสภาพอากาศและระดับน้ำไม่เข้าถึงชุมชน	1. ใช้ระบบแจ้งเตือนภัยอัตโนมัติผ่านโทรศัพท์มือถือและแอปพลิเคชัน 2. ติดตั้งป้ายแจ้งเตือนระดับน้ำในพื้นที่เสี่ยง 3. พัฒนาเครือข่ายการสื่อสารระหว่างชุมชนและหน่วยงานรัฐ
ปัญหาด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	1. รายได้ของเกษตรกรและพ่อค้าแม่ค้าลดลง 2. โรงงานและร้านค้าต้องปิดชั่วคราว 3. ต้นทุนการฟื้นฟูสูง	1. สนับสนุนเงินเยียวยาและกองทุนฟื้นฟูอาชีพ 2. ส่งเสริมการปลูกพืชทนน้ำท่วม 3. จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ

ปัญหาการฟื้นฟูหลังน้ำลด	1. ถนนและสะพานได้รับความเสียหาย 2. ระบบไฟฟ้าและน้ำประปาฟื้นฟูช้า 3. โรคที่มากับน้ำท่วมระบาด	1. เร่งซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานให้กลับมาใช้งานได้เร็วที่สุด 2. จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อตรวจสุขภาพประชาชน 3. พัฒนามาตรการป้องกันน้ำท่วมระยะยาว เช่น การขุดลอกคูคลอง
ความไม่ต่อเนื่องในการบริหาร จัดการภัยพิบัติ	1. ไม่มีแผนรับมือแบบเป็นระบบ 2. ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐและชุมชน 3. งบประมาณในการจัดการภัยพิบัติไม่เพียงพอ	1. จัดทำแผนป้องกันน้ำท่วมระยะยาว 2. บูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ 3. จัดสรรงบประมาณฉุกเฉินสำหรับภัยพิบัติ

ระยะที่ 2 เป็นขั้นตอนของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชีของชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้าน

การรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชีของชุมชน ในจังหวัดมหาสารคาม		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านประชาชนช่วยเหลือผู้ประสบภัย	3.85	0.78	มาก
2.	ด้านประชากรในชุมชนหนาแน่น	3.86	0.79	มาก
3.	ด้านการคาดการณ์และความไม่ชัดเจนแน่นอน	3.81	0.79	มาก
4.	ด้านการโยกย้ายและอพยพฉุกเฉินของประชาชน	3.82	0.80	มาก
5.	ด้านการทำแผนและกระบวนการช่วยเหลือของชุมชน	3.87	0.77	มาก
6.	ด้านการเกิดเหตุไม่ปกติทางธรรมชาติและมนุษย์กระทำ	3.82	0.83	มาก

7.	ด้านอุปกรณ์รับมือภัยพิบัติในชุมชน	3.89	0.80	มาก
โดยรวม		3.85	0.79	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.85$;S.D.=0.79 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอุปกรณ์รับมือภัยพิบัติ ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.89$;S.D.=0.80 ด้านการวางแผนและกระบวนการช่วยเหลือของชุมชน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.87$;S.D.=0.77 ด้านประชากร ในชุมชนหนาแน่น มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.86$;S.D.=0.79 ด้านประชาชนช่วยเหลือผู้ประสบภัย และด้านการเกิดเหตุไม่ปกติทางธรรมชาติ และมนุษยกระทำ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.85$;S.D.=0.78 ด้านการโยกย้ายและอพยพฉุกเฉินของประชาชน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.82$;S.D.=0.83 และด้านการคาดการณ์และความไม่ชัดเจนแน่นอน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.81$;S.D.=0.79

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ในจังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น รายประเด็นจากการวิเคราะห์ พบว่า “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบป้องกันน้ำท่วม” เป็นข้อเสนอแนะ ที่มีความถี่สูงสุด (84.7% ของผู้ตอบแบบสอบถาม) รองลงมา คือ “การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า” (76.5%) และ “การพัฒนาแผนอพยพชุมชน” (68.2%) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงป้องกัน และการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยพิบัติเป็นอันดับแรก ข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนบริหารจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ ประกอบไปด้วย

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยพิบัติ เมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณกลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัญหาหลักในการรับมือกับภัยพิบัติ ปี 2564 ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็นประเด็น สำคัญ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร 2) ปัญหาด้านการแจ้งเตือนภัยและการอพยพ 3) ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการประสานงานและ 4) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม คุณภาพในการใช้ชีวิต **ระยะที่ 2** เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของข้อมูลศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมกลุ่มแม่น้ำชี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านประชาชนช่วยเหลือ

ผู้ประสพภัย ด้านประชากรในชุมชนหนาแน่น ด้านการคาดการณ์และความไม่ชัดเจนแน่นอน ด้านการโยกย้ายและอพยพพลถิ่นของประชาชน ด้านการทำแผน และกระบวนการช่วยเหลือของชุมชน ด้านการเกิดเหตุไม่ปกติทางธรรมชาติและมนุษย์กระทำ และด้านอุปกรณ์ รับมือภัยพิบัติในชุมชน

และข้อเสนอแนะพบว่า การบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมในจังหวัดมหาสารคาม ควรมีการเร่ง ลงพื้นที่ในการสำรวจ และให้การช่วยเหลือ ซึ่งต้องพิจารณาคำนี้ถึงความต้องการและความจำเป็นเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ชุมชนต้องการ เช่น “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบป้องกันน้ำท่วม” เป็นข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูง หมายความว่าต้องการให้ดำเนินการ และ “การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า” และ “การพัฒนาแผนอพยพประชาชนในชุมชนทันที”

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการรับมือภัยพิบัติ เมื่อปี 2564 ในชุมชนบริเวณลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม

จากสภาพปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาต่อเนื่องทุกปี ประชาชนในพื้นที่จึงต้องร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการและการรับมือภัยพิบัติ ปัญหาหลักของการรับมือภัยพิบัติในลุ่มแม่น้ำชี ปี 2564 ได้แก่ ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ ทองเชื้อ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการปัญหาอุทกภัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และการรับทราบสภาพทั่วไปของปัญหาอุทกภัย คือ ด้านการคมนาคม โดยระดับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัย คือ ลักษณะที่อยู่อาศัยและการป้องกันทรัพย์สิน 2) ปัญหาด้านการแจ้งเตือนภัยและการอพยพ ระบบแจ้งเตือนภัยที่ไม่มีประสิทธิภาพ ระบบแจ้งเตือนภัยการจัดทำแผนการอพยพที่มีประสิทธิภาพ ต่อยอดและตระหนักเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Parween and Deepak (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการ ภัยพิบัติในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน (VUCA) และเน้นว่าการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและการพัฒนาเครือข่ายการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเสียหายจากภัยพิบัติ อีกทั้งงานวิจัยของ สุวรรณี อัสกุลชัย, อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์ (2565) เน้นศึกษาการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลสมรรถนะสูงด้านการเตือนภัยพิบัติ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อบูรณาการ การจัดการปัญหาหลากหลายด้านเข้าไว้ด้วยกัน โครงสร้างการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อใช้ตัดสินใจในการเตือนภัย ในพื้นที่ปัจจัยในการจัดการภัยพิบัติโดยเครือข่ายชุมชน คือ การสร้างคนในพื้นที่ให้พื้นที่พึ่งตนเองสำหรับแนวทาง ในการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลสมรรถนะสูงด้านการเตือนภัยพิบัติมุ่งเน้นการยกระดับองค์กรหลักด้านการเตรียม พร้อมในการเตือนภัย พัฒนาและขับเคลื่อนให้เป็นองค์กรดิจิทัลตามมาตรฐานสากล ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ ปัจจุบันขององค์กรด้วยการจัดทำสภาพัฒนการมององค์กร การอยากเห็นภาพในอนาคต คือ การบูรณาการทุกภาคส่วน การประเมินช่องว่างระหว่างปัจจุบันและวิสัยทัศน์ที่อยากให้เกิด คือ การสร้าง

ผู้นำดิจิทัล และวัฒนธรรมดิจิทัล และกำหนดเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การแจ้งเตือนภัยด้วยดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ 3) ปัญหาด้านการบริหารจัดการและการประสานงาน ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีการพัฒนาในหลายมิติ โดยเฉพาะการปรับปรุง กับนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2565, น. 47-48) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติพบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์รับมือภัยพิบัติในอดีต ปัจจัยด้าน ความตระหนักต่อปัญหาภัยพิบัติ ปัจจัยด้านทุนทางสังคม ปัจจัยด้านความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ และปัจจัย ด้านผู้นำชุมชน ซึ่งปัจจัยที่ค้นพบส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์ และสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลในการจัดการภัยพิบัติของชุมชน และสอดคล้อง กับปญยวีร์ หนูประกอบ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมพลังการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติ อุทกภัยในพื้นที่อำเภอฟูนพิน พบแนวทางการเสริมพลังอำนาจของประชาชนในการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย ในพื้นที่อำเภอฟูนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรส่งเสริมการมีจิตสาธารณะ ซึ่งจะมีผลในการทำให้ปัจจัยที่จำเป็น ในการช่วยเสริมพลังอำนาจของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น และนอกจากนี้ยังควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาผสมผสานเข้ากันกับแนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปันเพื่อใช้กับการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ 4) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคม คุณภาพในการใช้ชีวิตเพื่อให้สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหาร ที่ Parween and Deepak (2019) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติในยุค VUCA และชี้ให้เห็นว่าเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการภัยพิบัติ สอดคล้องกับ ณฐภัทร อินทรปรีดา และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาความสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายการทำงานระหว่าง ภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือภัยพิบัติบทบาทของภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนา แผนการรับมือภัยพิบัติในระดับชุมชนสอดคล้องกับ Northouse (2016) อธิบายถึง ภาวะผู้นำแบบปรับเปลี่ยน (Adaptive Leadership) มีความสำคัญในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งพบว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญ ในการรับมือวิกฤติ

2. ศึกษากระบวนการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมลุ่มแม่น้ำชี จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คณะผู้วิจัยมีข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการเป็นหลัก โดยให้ผู้นำอาสาสมัคร ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ระดมพลังกำลังเข้าช่วยเหลือ ตั้งแต่กระบวนการวางแผน การรับมือ การจัดการแนวทาง ร่วมกันทั้ง 2 ชุมชน อีกทั้งจากภาคีเครือข่าย การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวดเร็ว รับทราบร่วมกันก่อน ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่มีความสำคัญในการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมอย่างเป็นระบบ เป็นประเด็นความท้าทายของการบริหารจัดการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม นั่นก็คือสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ปรับเปลี่ยนอยู่บนความผันผวน รวดเร็ว หน่วยงานภาครัฐ จึงต้องจำเป็นต้องปรับและเตรียมรองรับมือ ดังเช่น ณฐภัทร อินทรปรีดา และคณะ (2565) สถานการณ์โลกในปัจจุบันเป็นโลกแห่งความผันผวน (Disruptive World) ซึ่งมีลักษณะของสภาวะการณ์ เปลี่ยนแปลงเร็ว ไม่

แน่นอน ชับซ้อน และคลุมเครือ มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานขององค์กรทั้งในด้าน การวางแผนงาน การบริหารงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารทรัพยากรและงบประมาณ เป็นแนวทางการบริหาร ดังนั้นการเตรียมความพร้อมการรับมือที่สำคัญของชุมชนลำดับแรก คือ ด้านอุปกรณ์รับมือภัยพิบัติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าชุมชนมีทรัพยากรและเครื่องมือพื้นฐานสำหรับรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินด้านการทำแผน และกระบวนการช่วยเหลือ แสดงถึงการมีแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่เป็นระบบด้านการคาดการณ์และการแจ้งเตือนภัยซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงระบบพยากรณ์และการแจ้งเตือนให้แม่นยำ และทันทั่วทั้ง ด้านการโยกย้ายและอพยพฉุกเฉิน สะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินการอพยพเมื่อเกิดเหตุการณ์ ภัยพิบัติ นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์และอภิปรายกลุ่มย่อย พบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและประสานงานในช่วงเวลาที่วิกฤติ แต่ก็ประสบกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและระบบสื่อสารที่ยังต้องปรับปรุงเข้าถึง ผู้ประสบภัย อีกทั้งได้ตกลงหาแนวทางแบบแผนการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมร่วมกัน คือ ชุมชนจะต้องมีแบบแผนขั้นตอนที่ 1) ลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมก่อนน้ำท่วม 2) การตอบสนองขณะเกิดน้ำท่วม 3) การฟื้นฟูหลังน้ำลด สอดคล้องกับ Parween and Deepak (2019): ได้เน้นถึงความท้าทายในยุค VUCA ที่ต้องการความคล่องแคล่ว และการปรับตัวอย่างรวดเร็วในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อจำกัดด้านการแจ้งเตือนและการจัดสรรทรัพยากรและตรงกับ ญฐภัทร อินทรปรีดา และคณะ (2565) เน้นให้เห็นถึงบทบาทของผู้นำที่ต้องมีความสามารถในการประสานงานและบริหารทรัพยากรในสถานะที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในด้านความพร้อมของชุมชน

โดยชุมชนได้ร่วมสรุปองค์ความรู้ใหม่ในชุมชน เป็นต้นแบบแนวทางในการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมในชุมชน ตำบลท่าสองคอน และเทศบาลตำบลท่าขอนยาง เพื่อนำไปปรับใช้ในสถานการณ์วิกฤติในสภาวะการณ์ที่คาดคะเน โดยชุมชนร่วมกันปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดผลกระทบจากภัยน้ำท่วม

แบบแผนการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ในชุมชนตำบลท่าสองคอน และเทศบาลตำบลท่าขอนยาง

ภาพที่ 2 แบบแผนการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชน
ที่มา : อนุชา ลาวงค์ และคณะ (2567)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของชุมชนที่เสี่ยงภัยสูงเพื่อให้การช่วยเหลือ รวดเร็วและจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มั่นคงในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในการจัดบริการช่วยเหลือต่อเนื่องยั่งยืนที่ชัดเจน ตอบสนองความต้องการประชาชนที่จริงจัง

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายจากภัยน้ำท่วม เพื่อระบุถึงปัจจัยอะไรที่สำคัญที่มีผลต่อชุมชนหรือวิเคราะห์การ จัดสรรงบประมาณเข้าช่วยเหลือ

เอกสารอ้างอิง

- กวี วงศ์พัฒน์. (2555). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: พี.เค.อินเตอร์ปริ้นท์.
- กฤษวรรธน โล่ห์วัชรินทร์. (2565). *รัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดเพื่อการจัดการปกครองสาธารณะในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น.
- กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2565). ชุมชนกับการจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารพิบูล*, 20(1), 47-65.
- กานต์วี วิชัยปะ. (2566). “คน” ท้องถิ่นในงาน “ปภ.”: การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2565). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570*.
<https://dmcrth.dmcr.go.th/attachment/dw/download.php?WP=nKq4MUNjoGy3ZHKCoMOahKGtnJg4WaN4oGA3A0j1oH9axUF5nrO4MNo7o3Qo7o3Q>.
- โชติ กาใจทิพย์ และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2560). ศักยภาพของผู้นำองค์กรธุรกิจ ในสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), 1-14.
- ณัฐภัทร อินทรปริดา, ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2565). ภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยน เพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการงานในโลกแห่งความผันผวน. *วารสารราชพฤกษ์*, 20(2), 16-28.
- ทศพล อัครพงษ์ ไพบุลย์, เพ็ญศรี ฉิรินัง, อรุณ รักธรรม และสมพรเพ็ญ จันทร์. (2563). การบูรณาการการจัดการ ภัยพิบัติในยุค 4.0. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 8(3), 14-23.
- ธัญญารัตน์ ทองเชื้อ. (2560). *การจัดการปัญหาอุทกภัยและการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาอำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปทุมยวีร์ หนูประกอบ. (2565). แนวทางการเสริมพลังการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติอุทกภัยในพื้นที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(3), 33-46.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). รายงานสถานการณ์สุขภาพของคนไทย ประจำปี 2565. สสส. <https://www.thaihealth.or.th/>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2566). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษานวัตกรรมสำหรับการบริหารจัดการน้ำเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ*

- ภูมิอากาศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.
- สุวรรณี อัสวกุลชัย, อรพรรณ คงมาลัย และอัญญิฐา ดิษฐานนท์. (2565). การเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล สมรรถนะสูงด้านการเตือนภัยพิบัติ. *Defence Technology Academic Journal*, 4(9), 80-93.
- Carter, W. N. (2008). *Disaster Management: A Disaster Manager's Handbook Asian*. Manila, Philippines : Asian Development Bank.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley and Sons.
- Cousins, I. T. & Other. (2020). Strategies for grouping per-and polyfluoroalkyl substances (PFAS) to protect human and environmental health. *Environmental Science: Processes and Impacts*, 22(9), 1444–1460. <https://doi.org/10.1039/D0EM00147C>.
- Richardson, K. (2017). *Understanding the changing world: A new perspective*. Oxford University Press.
- Glaeser, E. L. & Tan, Y. (2020). Urbanization and its discontents. *Journal of Urban Economics*, 103(4), 1-20.
- Lawrence, K. (2013). *Developing leaders in a VUCA environment. UNC Executive Development*. <https://emergingmleader.com>.
- Mavrouli, O., Smith, J. P. & Brown, K. L. (2022). Landslide risk assessment in urban areas: A new methodological approach. *Geohazards Research Journal*, 35(4), 123 – 145.
- Northouse, P. (2016). *Leadership Theory and Practice*. Los Angeles: Sage Publications Inc.
- Parween, S. & Deepak, S. (2019). Positioning the future of human capital management in the VUCA world. *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*, 7(2), 123-135.
- Prakongsri, P. & Santiboon, T. (2020). Effective water resources management for communities in the Chi River Basin in Thailand. *Environmental Claims Journal*, 32(4), 232–348.
- Ubalee C. (2008). *Public Participation in Disaster Administration: A Case Study of Din Daeng Community Housing Building*. Bangkok. Master's thesis (Public Administration Branch). Faculty of Political Science: Thammasat University.